

Gün, M., & Atmaca, M. A. (2024). Yabancılara Türkçe öğretiminde sertifikalandırma sorunları 2023 yılında açılan yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programları ders saatlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 9(1), 1-18.

Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi
E-ISSN: 2564-629X
Cilt/Volume 9 Sayı/Issue 1; Haziran/June 2024

Geliş/Received: 22.04.2024 Kabul/Reviewed: 05.06.2024
Original Research Article/Orijinal Araştırma Makalesi

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sertifikalandırma Sorunları 2023 Yılında Açılan Yabancılara Türkçe Öğretimi Sertifika Programları Ders Saatlerinin İncelenmesi¹

Mesut GÜN² & Mehmet Ali ATMACA³

Özet

Küresel gelişmelerin hızlanmasıyla dil ve ikinci dil eğitimi giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Toplumsal gereklilikler ve kişisel istekler, bireyleri ikinci dil öğrenmeye yönlendirmektedir. Türkiye'nin jeopolitik konumu, sosyokültürel yapısı ve eğitim imkanları teknolojik gelişmeler ve ekonomik koşulları gibi etkenler, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine olan talebi artırmıştır. Günümüzde Türkçe yabancı dil olarak üniversitelere bağlı TÖMER'lerde veya özel dil okullarında, seviyeli kur sistemiyle öğretilmektedir. Bu öğretim sürecinde bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlara yönelik olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak literatür taraması yapılmıştır. Yapılan literatür taramasında elde edilen bulguların analizi yapılmıştır. Mevcut çalışmaların sonuçları arasında kesişimler tespit edilmiş ancak saptanan sorunların sürekliliği gözlemlenmiştir. Taramada başlıca görünen temalar: Öğretim elamanlarından kaynaklanan sorunlar, öğretim ortamları ile ilgili sorunlar, kaynak ve materyallerle ilgili sorunlar, sertifikalandırma ile ilgili sorunlar, yöntem ve tekniklerle ilgili sorunlar olarak görülmektedir. Bu çalışmada ise bu sorunlardan sertifikalandırma sorunları ele alınmış ve tartışılmıştır. Araştırmada 2023 yılında açılan yabancılara Türkçe öğretim sertifika programlarının ders saatleri karşılaştırılmış ve tartışılmıştır. Ortaya çıkan bulgulardan hareketle geliştirilen önerilerin sertifika programlarının eksik yönlerini ve çözüm önerilerini ortaya koyarak bu programların nitelik bakımından iyileştirilmesine ışık tutması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, ders saatleri, sertifika, sertifikalandırma sorunları.

Certification Issues in Teaching Turkish to Foreigners and Analysis of Course Hours in Turkish Teaching Certificate Programs for Foreigners Opened in 2023

Abstract

With the acceleration of global developments, language and second language education are increasingly gaining importance. Societal necessities and personal desires are directing individuals towards learning a second language. Factors such as Turkey's geopolitical position, socio-cultural structure, educational opportunities, technological advancements, and economic conditions have increased the demand for teaching Turkish as a foreign language. Today, Turkish is taught as a foreign language in university-affiliated TÖMERs or private language schools through a leveled course system. The findings obtained from the literature review were analyzed. To address these

¹ Bu çalışma etik kurul onayı gerektiren anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen bir bilimsel araştırma değildir. Bu nedenle bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

² Prof. Dr., Mersin Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, E-Posta: mesutgun07@gmail.com . ORCID: 0000-0001-9663-1066

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Mersin Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi ABD, E-Posta: atmacamehmetali@gmail.com, ORCID: 0009-0009-6435-6827

issues, document analysis, one of the qualitative research methods, was used to conduct a literature review. An analysis of the findings obtained from the literature review has been carried out. Intersections among the results of current studies have been identified, but the persistence of the identified problems has been observed. The main problems seen in the review are issues stemming from teaching staff, teaching environments, resources and materials, certification, and methods and techniques. This study, however, addresses and discusses the certification issues. In the research, the course hours of Turkish teaching certificate programs for foreigners opened in 2023 have been compared and discussed. Based on the findings, it is aimed that the developed recommendations will shed light on improving the quality of the certificate programs by revealing their deficiencies and suggesting solutions.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, course hours, certificate, certification issues.

Giriş

Dünya genelindeki hızlı değişimler, ulusların birbirini daha yakından tanınmasını teşvik etmiş ve buna bağlı olarak birden çok dil bilmeyi gerektirmiştir. Yabancı dil öğrenme gerekliliklerinin başında şunlar gelmektedir: farklı kültürleri tanımak ve daha iyi anlamak, iş bulma ve çalışma olanaklarını genişletmek, siyasi amaçlar ve en önemlisi iletişim kurma yeteneğini arttırmaktır. Türkçemiz de dünyada yaygın olarak kullanılan diller arasındadır. Türkçenin öğretimi “ana dili için” ve “yabancılar için Türkçe” şeklinde iki grupta ele alınabilir. Anadildeki sorunlar sıkça konuşulurken yabancılar için Türkçe öğretimindeki sorunlar biraz daha geri plana atılmış durumdadır. Tarihi boyutuyla baktığımızda 1072’de Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılan *Divânu Lugâti’t-Türk*, yabancılar için Türkçe öğretmek amacıyla kaleme alınan ilk eserdir. Bu eser Araplara Türkçe öğretmek, Türkçenin Arapçadan daha üstün ve daha güzel olduğunu kanıtlamak için yazılmış bir eserdir. 11984’te Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER’e kadar yabancılar için Türkçe öğretiminin kurumsal anlamda bir çalışması görülmemiştir. Daha sonrasında ülkemizde bulunan üniversitelerde TÖMER ve benzeri dil öğretim merkezleri kurulmaya başlamıştır. Batılı ülkelere baktığımızda dilin ve dil öğretiminin önemi çok daha erken anlaşılmıştır. Örneğin, 16. yüzyıl Avrupası’nda Rönesans hareketi, klasik dillerin yanı sıra yerel dillerin de öğrenilmesine büyük bir önem vermiştir. Bu dönemde, dil bilgisi ve retorik, öğrencilerin zihinsel gelişiminde merkezi bir rol oynamıştır. 19. yüzyılda ise, Almanya’da ve diğer Batı ülkelerinde modern dil öğretimi, bilimsel araştırmalar ve pedagojik ilerlemelerle desteklenmiş, bu da dil öğretiminin daha sistematik ve kurumsal bir hale gelmesine yol açmıştır. Ayrıca, 20. yüzyılın başlarında, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri’nde yabancı dil öğretimi, iletişim becerilerinin geliştirilmesi ve kültürlerarası anlayışın teşvik edilmesi amacıyla daha fazla önem kazanmıştır.

Türkçeye olan ilginin bazı kesimler için zorunluluğun artmasına bağlı olarak Türkçe dil öğretim faaliyetlerinin hızlanması ile yabancılar için Türkçe öğretimine dair bilimsel çalışmaların da arttığı görülmektedir. Bu çalışmaların bir kısmında ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaşanan sorunların işlendiği görülmektedir.

Dil öğretimi sistematik ve planlı yürütülmesi gereken bir süreçtir. Bu süreç bilinçli ve planlı bir şekilde yürütülmediği takdirde muhtemel sorunlar zuhur etmeye başlayacaktır. Literatür taraması yapıldığında Yabancılar için Türkçe öğretiminde sorunlar olduğu görülmektedir. Yabancılar için Türkçe öğretiminde sorunların belirlenmesi ilerleyen süreçlerde bu sorunlara çözüm getirilmesi açısından önemlidir.

Çalışmanın verilerini Türkçenin yabancı dil olarak öğretilirken karşılaşılan sorunlar, sertifikalandırma sorunları ve bu sorunlara çözüm önerileri ile ilgili literatür taraması yapıldığında elde edilen bilgiler oluşturmaktadır.

1.1. Yabancılara Türkçe Öğretimi

Yabancılara Türkçe öğretim sertifikaları, son dönemde Türkçeye olan ilginin artmasıyla birlikte kamu veya vakıf üniversiteleri tarafından ücret karşılığında düzenlenen ve genellikle Yunus Emre Enstitüsünün de içinde bulunduğu sertifika programlarıdır. Bu programlar, Türkçe öğretimi yapacak öğretmenlerin yöntem ve teknik bakımından nitelik kazanmalarını hedeflemektedir. Ülkemizde özel olarak yabancılara Türkçe öğretimi lisans programlarının bulunmaması, üniversitelerin açtığı sertifika programlarına olan talebin artmasına neden olmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarının içeriği, üniversiteler arasında farklılık göstermekle birlikte genellikle şu konuları kapsar: Türkçenin tarihsel gelişimi, yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem ve yaklaşımlar, kültür aktarımı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri, Avrupa Ortak Çerçeve Metni, dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi temel konular.

Programa başvuru şartları esnek olup, üniversitelere göre değişiklik göstermektedir. Bu sertifika programları, Türkçe öğretimi konusunda uzmanlaşmak isteyen öğretmenlere yönelik bir eğitim ve nitelik kazanma imkânı sunmaktadır.

1.2. Yabancılara Türkçe Öğretimi Sertifika Programlarında Karşılaşılan Temel Sorunlar

1.2.1. Nitelikli öğretim elemanı sorunu

Dil öğretiminde uzmanlığın sağlanabilmesi için öncelikle alanında uzman kişilerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Öğretim elemanlarının karşılaştığı sorunların başında yeterli eğitime sahip olmamaları gelmektedir. Bu noktada, öğretim elemanlarının işlerini sadece bilgi aktarımı olarak görmemeleri gerekmektedir. İlgili bireyler, mesleklerinin önemini kavrayarak, "ben anlatır geçerim" yaklaşımını benimsememelidirler; bunun yerine, sorumluluklarını ciddiyetle ele almalıdırlar. Zira öğretim elemanlarının görevi, sadece öğrencilere bilgi aktarmak değil, aynı zamanda ana dillerini dünya ile buluşturan önemli bir rolü üstlenmektedir. Bu bağlamda, dilin ve kültürün doğru bir şekilde aktarılması, öğrencilere dilin ötesinde bir anlam kazandırılması önemli bir sorumluluktur. Türkçeyi marka değer olarak görüp ona göre hareket etmelidir. Özbay ve Bahar'ın (2016) "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Uzmanlık Sorunu" adlı çalışmasında nitelikli öğretim elemanı sorunları ele alınmıştır. Dil bölümlerinden, Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe ve Lehçe Bölümlerinden mezun olan adayların aldığı dersler incelenerek yabancılara Türkçe öğretimi için uygunlukları değerlendirilmiştir. Hatta bir lisans programı kurulması halinde okutulabilecek derslere kadar yer verilmiştir. İlgili bölümlerden mezun olan kişilerin yabancılara Türkçe öğretimi üzerine belirli kurslardan veya sertifika programlarından geçmesi gerekmektedir.

Öğretim elemanlarının; önemli ve köklü kurumlarından olan Ankara Üniversitesi TÖMER, Gazi Üniversitesi TÖMER gibi yetkin kurumlardan alacakları yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programı ile ders verecek öğretim elemanlarına, öğretmenlere alanında uzman kişilerden eğitim verilmelidir.

Öğretim elemanları veya okutmanlar Türk kültürünü yansıttıklarının bilincinde olmalı, öğrenciler karşısında prestiji sarsacak durumlara mahal vermemelidir. Yabancı öğrencilerin Türk kültürü hakkında fikirleri oluşurken akıllarına ilk olarak dersi anlatan okutman veya öğretim elemanı gelecektir. Dil öğretiminin aynı zamanda kültür aktarımında araç olduğunu ve Türkiye'yi tanıtmaya, sevdirmeye misyonunu kabullenmelidir (Açık, 2008, s.126). Dil öğretiminde sadece dört temel becerinin öğretilmediği, aynı zamanda bu becerilerin aktarımında kültürel unsurların yoğun bir şekilde kullanıldığı bir gerçektir. Bu sebeple, dil öğretiminde görev alacak kişilerden, Türk kültürüne dair sağlam bir bilgi birikimine sahip olmaları beklenmektedir. Öğretmenler, sadece dilbilgisi ve kelime bilgisi üzerinden değil, aynı zamanda dilin kullanıldığı kültürel bağlamı da öğrencilere aktarmakla sorumludur. Türkçeye hakim olmaları, kelime

dağarcığını doğru bir şekilde kullanmaları ve öğrencilere doğru telaffuz örnekleri sunmaları, etkili bir dil öğretimi için önemli faktörlerdir.

Ana dil ve Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi süreçlerinde, İstanbul Türkçesi'nin kullanımı ve derslerde yerel ağız özelliklerinden kaçınmanın kritik bir yere sahip olduğu vurgulanmalıdır. Bu, dilin standart formunun korunması ve öğrencilerin genel anlaşılabilirliği için esastır. Altunkaya'nın araştırmasında "Ö.13 yabancılara Türkçe öğretimi için görevlendirilen bazı hocaların İstanbul Türkçesi yerine yöresel ağız özellikleriyle konuşmaları nedeniyle bazı öğrenciler, dinlediklerini anlamadıklarını ifade ediyorlardı (Altunkaya, 2021, s.8)."

Geniş sözcük hazinesine sahip olmaları ve dil bilgisi kurallarını iyi bilmeleri gerekmektedir. Neticede dil bilgisi dört temel becerinin geliştirilmesinde yardımcı bir alan olarak ele alınmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğreten öğretim elemanları, sadece bilgi aktarmakla kalmayıp aynı zamanda giyim, duruş ve hitabetleriyle öğrencilere örnek olmalıdır. Ders anlatma sürecinde etkili iletişim kurabilmek için beden dilini aktif ve uygun bir biçimde kullanmaları önemlidir. Bu noktada, öğretim elemanlarına etkili iletişim ve beden dili üzerine eğitimler verilerek bu becerilerin daha da geliştirilmesi sağlanabilir. Bu sayede öğrencilere örnek olma ve etkili iletişim kurma konusunda daha başarılı olabilirler.

Yabancılara Türkçe öğreten öğretim elemanları veya okutmanlar Türkçenin dünya üzerinde konuşulan en popüler diller içerisinde olduğunu öğrencilere aşılmalı Türkçe öğrenmenin avantajlarını öğrencilere aktararak öğrencilerin derse karşı tutum ve motivasyonlarını yüksek tutmalıdır. Öğretim elemanları dersler esnasında tek bir ders anlatım tekniğine bağlı kalmamalı, bireysel farklılıkları da göz önünde bulundurarak öğrenciler için dinamik metotların kullanıldığı, bilinen teknikleri yeri ve zamanına uygun olarak kullanmalıdır. Kara'ya (2010, s.686) göre eğitimde hedef kitleye yönelik olarak, tek bir öğretim yöntemi yerine, çeşitliliği ve bireysel ihtiyaçları göz önünde bulundurarak birden fazla yöntemin entegre edilmesi ve bu yöntemlerin öğrenme hedeflerine uygun şekilde uygulanması kritik öneme sahiptir. Bu yaklaşım, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve tercihlerine hitap edebilir ve böylece öğrenme sürecinin daha etkili ve verimli olmasını sağlayabilir. Ayrıca, eğitimcilerin öğretim stratejilerini sürekli olarak değerlendirip yeniden şekillendirmeleri, öğrenme deneyimini zenginleştirecek ve öğrencilerin başarılarını maksimize edecek dinamik bir ortam yaratır.

1.2.2. Sertifikalandırma Sorunları

1.2.2.1 Standartsızlık

Ülkemizde yıllardır süregelen yabancı dil sorunun varlığı bilinmektedir. Son çeyrek asırdır yabancılara Türkçe öğretimi faaliyetleri yabancılara Türkçe öğretimi faaliyetlerinin hızlanmasıyla birlikte yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında da sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Yunus Emre Enstitüsü, Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler, yabancılara Türkçe öğretimi konusunda yetkin eğitmenler yetiştirmek için lisansüstü eğitimler, sertifika programları ve mesleki gelişim kursları düzenlemektedirler. Ülke genelinde sertifika programlarında ortak standartlar bulunmamaktadır. Türkiye'de yabancı dil öğretimi alanında sertifika programlarına katılmak isteyenler, farklı kurumların sunduğu farklı seçenekler arasından tercih yapmak zorundadır. Bu kurumlar, programlarının içeriği, süresi, ücreti ve tanınırlığı konusunda ortak bir standart sunmamaktadır. Oysa yurt dışında, yabancı dil olarak İngilizce öğretmek isteyenler için CELTA adı verilen bir sertifika programı vardır. Bu program, Cambridge Assessment English tarafından düzenlenen ve uluslararası alanda geçerli olan bir sertifikadır. CELTA programının tek bir kurum tarafından düzenleniyor olması, ulusal düzeyde standartlaşmanın sağlanmış olduğunu gösterirken, Türkiye'de farklı kurumlarca ve dönemlerde düzenlenen sertifika programlarının bu anlamda çeşitlilik göstermesi bir zorluğa işaret etmektedir.

Ülkemizde sertifika programlarıyla ilgili en önemli sorunlardan biri, belirli bir standardın bulunmamasıdır. Bu durum, sertifika programlarının takvim, içerik ve saatler açısından birbirinden farklı olmasına neden olmaktadır. Sertifika programlarında standartların olmaması, özellikle ders saatlerinin düzenlenmesi konusunda belirsizlik yaratmaktadır. Bu belirsizlik, öğrencilerin ve eğitimcilerin program seçerken karşılaştıkları bir problem haline gelmektedir.

Ders saatlerindeki yeterlilik sorunu, teori ve pratik dersler arasındaki dengesizlik gibi konular, sertifika programlarının kalitesini ve etkili bir öğrenme deneyimini olumsuz yönde etkileyebilir. Sertifika programlarının daha etkili ve standart bir şekilde düzenlenmesi için kurumlar arasında iş birliği yapılması ve ortak bir çerçeve oluşturulması önemli olacaktır. Bu sayede öğrenciler, alacakları sertifikaların belirli bir standarda uygun olduğunu güvenle bileceklerdir.

“Sertifika programlarında standartlaşma ortak hedef ve amaçların daha hızla ulaşılabilir olmasını sağlayacaktır. Bu konuda YÖK ile Yunus Emre Enstitüsü liderliğinde ortak kriterler belirlenerek bu kriterler çerçevesinde üniversitelerin eğitim vermesi, sertifika programlarının niteliğini arttırarak bu programların kurumsallaşmasını hızlandıracaktır (Çetin ,2020, s.372).” Önemli olan sertifikaların açılış takvimlerinin, içeriklerinin ve katılımcı şartlarının da standarda alınarak ortak müfredatla uygulamada birliğin sağlanmasıdır.

1.2.2.2 Katılım şartları

Bu programlara başvuru koşulları sertifika programını açan kuruma göre de değişkenlik göstermektedir. Bu sertifikalar son yıllarda belirli ücretlerle uzaktan eğitim yoluyla verilmektedir. Koşulsuzlukla ifade edebileceğimiz katılımcıların herhangi bir lisans düzeyinden mezun olması sertifikaya başvuru için çoğu kurum tarafından kabul görmektedir. Farklı alanlarda lisans derecesinden mezun olmuş kişiler bu sertifika programına başvurabilmektedir. Bu sertifika programlarına başvuracak adayların üniversitelerin ilgili fakültelerindeki Dil ve Edebiyat Bölümleri (Fen - Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yabancı Dil Eğitimi, Yabancı Dil ve Edebiyatı (İngiliz Dili ve Edebiyatı, Amerikan Dili ve Edebiyatı, Arap Dili ve Edebiyatı, Doğu Dilleri ve Edebiyatı vb.), Çağdaş Türk Lehçeleri, Türkçe Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı/Öğretmenliği, Dilbilim, Mütercim Tercümanlık (İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca, Arapça, Farsça vb.) ile Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği bölümlerinin son sınıf öğrencisi, mezunu, lisansüstü ya da doktora öğrencisi olmasına dikkat edilmelidir. Öğretmenlik yapabilmek için gerekli olan pedagojik formasyonun bu sertifika programına başvuracak adaylarda olması beklenmelidir. Bu kriterleri sağlayan kişilerin iş bulma ümidiyle sertifika programlarına katıldığı düşünülmektedir. Katılımcıları sertifika programlarına katılım amaçları “Öğretim elemanlarına göre katılımcılar iş bulmak, alana özgü bilgi/beceri edinmek ve prestij kazanmak için sertifika programlarına katılmaktadır (Demiralay, 2023, s.39).

1.2.2.3 Nitelikli öğretim elamanı sorunları

Demirel ve Kökçü (2018) yaptıkları araştırmada sertifika programına katılan katılımcıların dersleri veren akademik personelin uzmanlığı konusunda görüşleri olumlu yönde olsa da yabancılara Türkçe öğretiminde deneyimli bu alanda kendini yetiştirmiş ve geliştirmiş alan uzmanlarından ders almalarının daha verimli olacağını belirtmişlerdir.

Demirel ve Kökçü (2018) yaptıkları araştırmada katılımcıların sertifika programında okutulan derslerde öğretim elemanlarının yöntem ve teknikler konusunda eksik kaldıkları görüşüne ulaşmışlardır. “Belirlenen bir amaca ulaşmanın en kolay yolu, uygun yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaktır. Doğru belirlenmiş yaklaşım, yöntem ve tekniklerle öğretimi yapılan bir ders ya da konunun amaca ulaşma düzeyi oldukça yüksek olacaktır (Arıcı, 2010, s.300). Derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerin öğretim ortamını zenginleştirdiği belirtilmektedir.

Uzaktan sertifika programlarında ilanda ders içeriğini paylaşan kurumlar incelendiğinde kurumlar arasında derslerde farklılıklar görülmektedir. Bunun kurumlarda çalışan akademisyenlerin uzmanlık alanlarına göre ders içeriği hazırlandığı yönünde olduğu düşünülmektedir. Araştırmada çoğu kurumun sertifika programında okutulacak derslerin

içeriğini bile vermezken bazı kurumların program dahilinde olan derslerin isimlerini bile açıklamadıkları görülmüştür.

Üniversitelerin sertifika program içerikleri incelendiğinde, kurumun planladığı içerik kurumda görev yapan öğretim görevlilerinin çalışma alanına göre hazırlanması nedeniyle üniversiteler arasında farklılık göstermektedir.

1.2.2.4 Ders isimleri ve içeriklerinden kaynaklanan sorunlar

Sertifika programı düzenleyen kurumların web siteleri incelendiğinde ders isimlerini ve içeriklerini açıkça yayınlamadıkları görülmektedir. Ders içeriğinin görünmesi ile kurumların seçilmesi arasında bir ilişki olduğu ve bu durumun kurumları etkileyebileceği düşünülmektedir. Demir (2023, s.504) bu konu ile ilgili yaptığı araştırma neticesinde “Kurumlar arasında terminoloji farklılıkları ve eğitim içeriklerinde standart eksikliği gibi sorunlar bulunmaktadır. Örneğin, “kültürlerarası etkileşim” ve “kültürel aktarım” gibi terimler farklı kurumlar tarafından farklı şekillerde adlandırılmaktadır. Ayrıca, bazı kurumlar önemli konular yerine daha az önemli alt konu başlıklarına odaklanmaktadır. Bu durum, içerik ve program sürelerinde bir standardın olmamasının yanı sıra, bu standartları belirleyecek ve denetleyecek bir yapının yokluğunu da göstermektedir Demir (2023, s.504).” bulgusuna ulaşmıştır. Söylenenleri destekler ve söylenenlerle örtüşür niteliktedir.

Demirel ve Kökçü (2018, s.1897) yaptıkları araştırmada “Katılımcılar Yabancılara Türkçe Öğretimi Sertifika Programındaki ders ve içeriklerinin lisans programında verilen okuma, dinleme, konuşma ve yazma eğitimi dersleri ile materyal tasarımı, özel öğretim yöntemleri ve ölçme ve değerlendirme gibi ders ve içerikleriyle benzer olduğunu; bu konuda özellikle Eğitim Fakültesinden mezun öğrencilerin olumsuz görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.” İçerik geniş ve kapsamlı kılınmalıdır. Dersleri alan uzmanlarının vermesi gereklidir. Sertifika programlarının içerikleri eğitim fakültesindeki derslerin dışına çıkılarak yabancılara Türkçe öğretiminde daha etkili olacak derslerle katılımcılar alana hâkim kılınmalıdır.

1.2.2.5 Ölçme ve değerlendirme sorunları

Demirel ve Kökçü (2018) yaptıkları araştırmada ölçme değerlendirme tekniklerinin objektifliği ile ilgili katılımcılara yöneltilen soruda katılımcıların sadece yarısı ölçme değerlendirme tekniklerinin objektif olduğunu belirtmiştir. Ölçme değerlendirme tekniklerinin objektif olması gereklidir.

Kayhan, Karakaş ve Şahin (2022, s.1286) yaptıkları çalışma incelendiğinde “Eğitimcilerin birçoğu programda uygulanan ölçme ve değerlendirme tekniklerini, geçerliği ve güvenilirliği düşük olarak görmektedir. Bu eğitimcilerden Eğitici 4 ve Eğitici 6 programda uygulanan ölçme ve değerlendirme tekniklerinin eksikliklerinin oluşunu dile getirmişlerdir (Kayhan, Karakaş& Şahin, 2022, s.1286).”

“Uygulan ölçme ve değerlendirme tekniklerinde eksiklikler oldukça fazla. Ayrıca geçerliği ve güvenilirliği çok düşük. Bu nedenle kullanılan ölçme ve değerlendirme tekniklerinin geliştirilmesi kanaatindeyim.” (Kayhan, Karakaş& Şahin, 2022, s.1286)

Çevrim içi değerlendirme süreçlerinde, yalnızca çoktan seçmeli soruların kullanılması, ölçme ve değerlendirme pratiklerinin kapsamlılığı açısından sınırlılıklar barındırmaktadır. Bu yöntem, öğrencilerin bilgi düzeylerini yüzeysel olarak test etme eğiliminde olup, derinlemesine anlayış veya kritik düşünme becerilerini ölçmede yetersiz kalabilir. Çevrim içi ortamın getirdiği kolaylıkların yanı sıra, bu tür sınavların geçerlik ve güvenilirlik gibi psikometrik özellikler açısından zayıflıklar gösterdiği de bilinmektedir. Bu bağlamda, çeşitli değerlendirme biçimlerinin entegrasyonu, öğrencilerin çok yönlü becerilerini daha etkin bir şekilde değerlendirmek için önem taşımaktadır. Örneğin, açık uçlu sorular, portfolyo çalışmaları ve proje tabanlı görevler, öğrencilerin analitik ve yaratıcı düşünme yeteneklerini daha iyi yansıtabilir ve böylece daha güvenilir ve geçerli sonuçlar elde edilmesine katkı sağlayabilir.

Demiralay'ın (2023) öğretim elemanlarının ölçme değerlendirme üzerine görüşlerine hakkındaki araştırmasında "Öğretim elemanlarının ölçme-değerlendirmeye yönelik önerileri çeşitlilik göstermektedir. Öneriler, sıklık sırasına göre düzenlenmiş ve içinde uygulamaların ölçme-değerlendirmeye dahil edilmesi, materyal tasarlama sorumluluğunun verilmesi, eğitim süresinin uzatılması ve dönemsel sınavların düzenlenmesi gibi maddeler yer almaktadır. Diğer öneriler arasında ise ders anlatımına fırsat tanınması, uygulamalarda puanlama ölçeklerinin kullanımı, sözlü sınavlar düzenlenmesi, makale yazma gerekliliği, dört temel dil becerisinin ölçülmesi ve çoktan seçmeli soruların yanı sıra açık uçlu soruların da eklenmesi bulunmaktadır." gibi bulgulara ulaşmıştır. Sertifika sonunda yapılan sınavların bu alanda yetiştirilecek uzmanların salt bilgisini ölçmesi doğru olmadığı gibi sınavların kalitesi de tartışma konusudur.

1.2.2.6 Eğitim yöntemleri

Sertifika programlarında verimliliğin sağlanabilmesi için eğitimlerin yüz yüze yapılması daha değerlidir. Pandemi süreci ile girmiş olduğumuz dönem gereğiyle üniversiteler uzaktan çevrimiçi sertifika programını yaygınlaştırmıştır. Maddi kaygılar, prestij meselesi, daha çok katılımcı sağlama gibi faktörler uzaktan eğitim programının üniversiteler ve özel kuruluşlar tarafından tercih edilme nedenlerinin başında gelmektedir. Uzakta eğitimin ortaya çıkardığı birtakım olumsuzluklar mevcuttur. Dinçer bu olumsuzlukları "Öğrenme ortamlarında önemli görülen yüz yüze etkileşim (göz teması) kurulamaması (Teknoloji geliştikçe bu sorun ortadan kalkmaktadır), öğrenme sürecinde ortaya çıkabilecek sorunların anında çözülememesi, anında yardım görememe ve sorunların çözümlenememesi ve bu durum arkasında çıkabilecek sorunlar, kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan bireyler için planlama zorluğu, öğrenci sayısındaki fazlalık nedeniyle oluşabilecek iletişim sorunları, alt yapı hazırlığındaki mali yük." (Dinçer, 2006, s.6) sıralamıştır. Sertifika programlarında teorik kısımların çevrimiçi olabilmesi eğitimci adaylarına zaman ve mekan kolaylığı sağlamaktadır. Uygulama kısımlarının birebir yabancı öğrencilerle sınıflarda yapılması büyük önem arz etmektedir.

Demiralay (2023) araştırmasında sertifika programında ders veren öğretim elemanlarıyla yaptığı görüşmeler neticesinde "Öğretim elemanlarının sertifika programlarında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri; katılımcı, öğretici, programdaki uygulama, zaman, materyal, yönetim temalarına ayrılmıştır. Katılımcılarla ilgili sorunlarda sıklık sırasına göre katılımcıların; farklı lisans programlarından olması, nitelikleriyle ilgili problemler, derse aktif katılmamaları, öğrenme motivasyonlarının düşük olması, farklı sorumluluklarının olması yer almaktadır (Demiralay, 2023, s.58)." bulgularına ulaşmıştır.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışmanın gerçekleştirilme nedeni, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sertifika programlarında karşılaşılan sorunları belirlemek ve 2023 yılında yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programları düzenleyen üniversitelerin ders saatlerini karşılaştırarak incelemektir. Bu bağlamda, çalışmanın veri analizi ve elde edilen sonuçların, ilgili alana potansiyel katkılarını değerlendirmek amacıyla yapıldığı söylenebilir. Bu çalışmanın amacı ve önemi, yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarında var olan mevcut sorunların tespit edilerek bu sorunlara odaklanılmasını sağlamaktır. Bu şekilde yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarında var olan sorunlara ışık tutarak çözüm önerileri sunmak amaçlanmaktadır. Çözüm yollarının geliştirilmesi ve bu alandaki sorunların anlaşılması üzerine odaklanması bakımından önem arz etmektedir.

Çalışmanın Problemi/Alt problemler

Bu çalışmanın problem cümlesi, "Türkçenin yabancı dil olarak öğretimindeki sertifika programlarında karşılaşılan sorunlar nelerdir?" olarak belirlenmiştir. Çalışmanın alt problem cümleleri ise şu şekildedir:

- 2023 yılında yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programları düzenleyen kurumlarda teorik ders saatlerinin dağılımı ne şekildedir?
- 2023 yılında yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programları düzenleyen kurumlarda uygulamalı ders saatlerinin dağılımı ne şekildedir?

Yöntem

Nitel yöntemle desenlenmiş araştırmalarda incelenen olay veya olgu hakkında derin bir algıya ulaşma gayreti söz konusudur (Morgan, 1996)

Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2010, s.302).

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi/inceleme, araştırılması planlanan olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların analiz edilmesidir (Yıldırım & Şimşek 2005).

Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sertifika programlarında karşılaşılan sorunlar ve 2023 yılında yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programı açan üniversitelerin ders saatleri karşılaştırıldığı için bu yönetime başvurulmuştur.

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programlarında karşılaşılan sorular ele alınmış bunun yanı sıra 2023 yılında yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programı açan üniversitelerin teorik ve uygulamalı ders saatlerinin ne düzeyde olduğu karşılaştırılmıştır.

Bu açıdan çalışma ele aldığı sorunlarla ilgili ortak görüşleri ve önerileri ortaya koymaya çalışan nitel bir çalışma yazısıdır. Ulaşılan makalelerde üzerinde durulan hususlardan elde edilen bilgileri değerlendirme açısından da betimsel bir çalışmadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya başlamadan önce yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi sertifika sorunları ile ilgili alandaki yazın çalışmaları incelenmiş ve gerekli kaynaklar toplanmıştır. Araştırmanın veri kaynaklarını, farklı üniversitelerin "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sertifika Programı" ilanları ve duyuruları oluşturmaktadır. Araştırmanın veri kaynaklarını oluşturan üniversiteler şunlardır:

1. Hacettepe Üniversitesi TÖMER
2. Cerrahpaşa Üniversitesi TÖMER
3. Atatürk Üniversitesi TÖMER
4. İstanbul Medeniyet Üniversitesi TÖMER
5. Gazi Üniversitesi TÖMER
6. Ankara Üniversitesi TÖMER
7. 9 Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
8. Sakarya Üniversitesi TÖMER
9. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi DİLMER
10. Dicle Üniversitesi TÖMER
11. Harran Üniversitesi TÖMER
12. Adıyaman Üniversitesi TÖMER

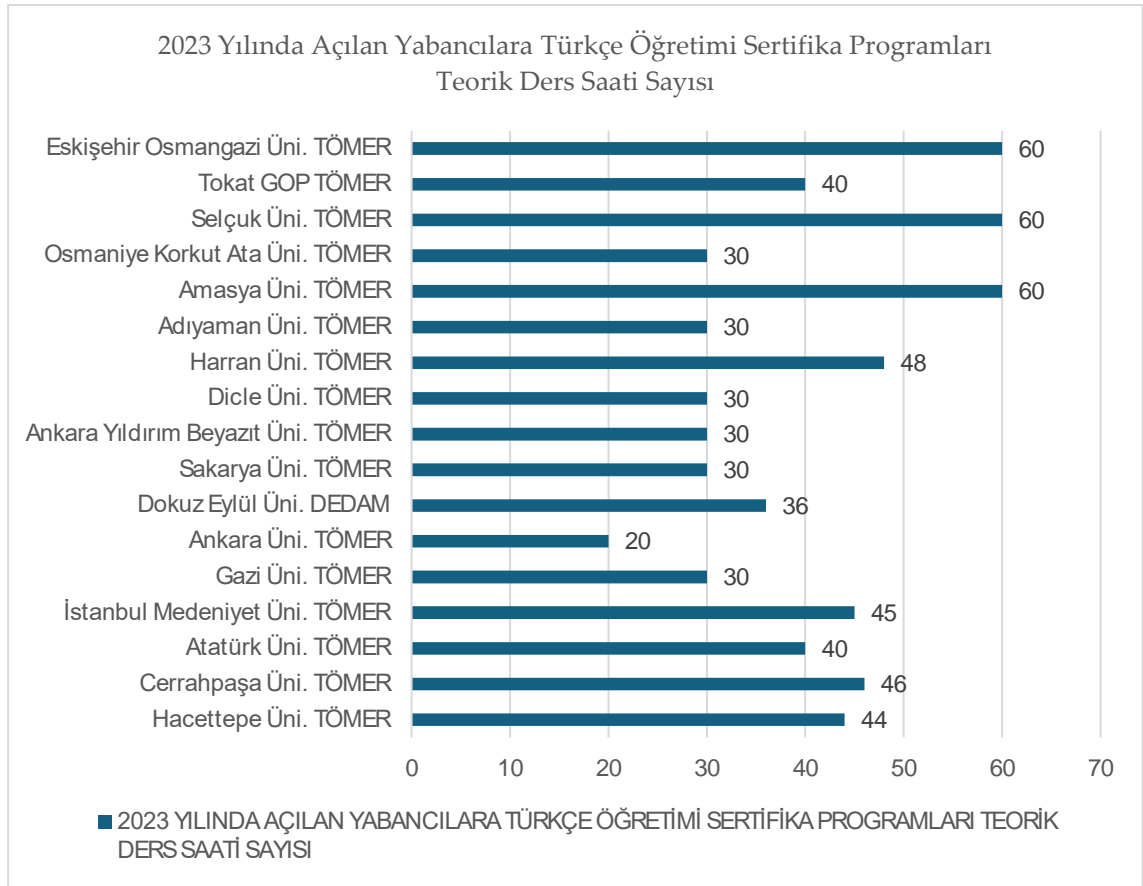
13. Amasya Üniversitesi TÖMER
14. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi TÖMER
15. Selçuk Üniversitesi TÖMER
16. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi TÖMER
17. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi TÖMER

Çalışmanın kapsamında belirlenen örneklem grubuna dahil edilen sertifika programları, süre, teorik ders saati ve uygulama ders saati açısından incelenmiş ve mevcut durumlarına yönelik bir analiz gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz ve kontroller sonucunda elde edilen veriler kesinleştirilerek çalışmanın bulgularına eklenmiştir.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

2023 yılında, Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarının teorik ders saatleri hakkında bilgi edinmek için üniversitelerin resmî web sitelerinde yayımlanan duyurular incelenmiş ve Tablo 1 içerisinde gösterilmiştir.

Grafik 1: Teorik ders saati sayısına ilişkin bilgiler

Tabloya göre, farklı üniversitelerin yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarındaki teorik ders saatleri önemli ölçüde değişmektedir. Programların bu konudaki farklılıkları, öğrencilere sundukları eğitim içerikleri, öğretim yöntemleri ve programın genel kapsamı hakkında bilgi vermektedir.

- En Düşük Teorik Ders Saati (20): Ankara Üniversitesi, programında 20 teorik ders saati ile öne çıkıyor. Düşük teorik ders saati, programın yoğunluğu ve içeriği konusunda öğrencilere daha hafif bir yük getirebilir.

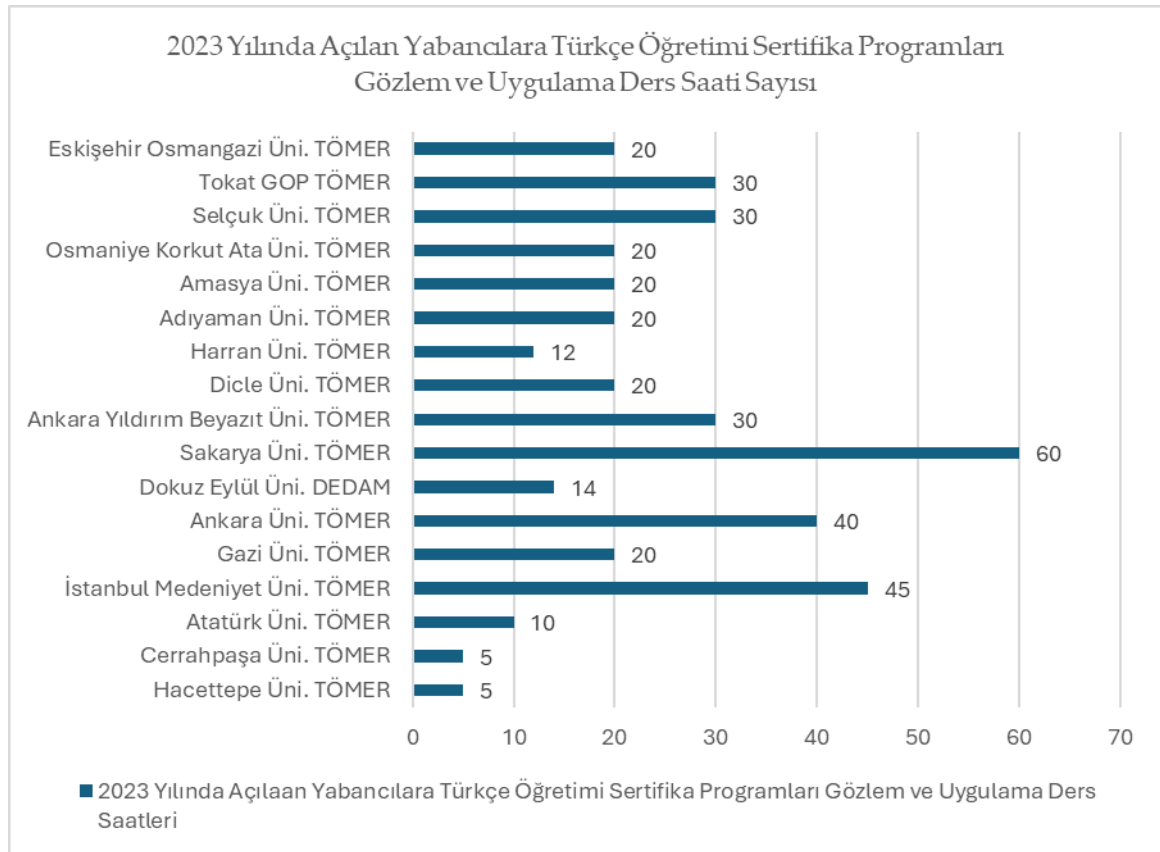
- En Yüksek Teorik Ders Saati (60): Amasya Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, programlarında 60 teorik ders saati ile öğrencilere daha kapsamlı bir eğitim sunmaya odaklanıyor. Bu üniversiteler, öğrencilere geniş bir perspektif kazandırmak ve yabancılara Türkçe öğretimi konusunda derinlemesine bir bilgi sağlamak amacıyla bu yönde bir program düzenlemiş olabilir.

- Ortalama Teorik Ders Saati (Ortalama 40-45): Diğer üniversiteler, genellikle 40 ile 45 arasında teorik ders saatine sahiptir. Bu durum, programların orta düzeyde bir yoğunluğa ve kapsama sahip olduğunu gösterebilir.

Bu veriler, öğrencilerin yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarını seçerken dikkate almaları gereken önemli bir faktördür. Daha düşük teorik ders saatine sahip programlar, öğrencilere daha hafif bir yük sunabilirken, daha yüksek teorik ders saati olan programlar geniş bir bilgi yelpazesi sunmayı hedefleyebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

2023 yılında Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programları düzenleyen kurumlarda gözlem ve uygulama ders saatlerinin ne kadar olduğuna ulaşmak için web üzerinden üniversitelerin resmi sayfalarında yayınlanan duyurular incelenerek ulaşılan gözlem ve uygulama ders saati bilgileri "Tablo 2" içerisinde yer almaktadır.

Grafik 2: Gözlem ve uygulama ders saatleri

1.Hacettepe Üniversitesi TÖMER (5): Program, gözlem ve uygulama ders saatleri açısından düşük bir sayıya sahiptir. Bu, öğrencilere daha az pratik deneyim fırsatı sunabilir.

2.Cerrahpaşa Üniversitesi TÖMER (5): Benzer şekilde, Cerrahpaşa TÖMER de gözlem ve uygulama ders saatleri bakımından sınırlı bir programa sahiptir.

3. Atatürk Üniversitesi TÖMER (10): Bu üniversitenin programı düşük sayıda gözlem ve uygulama ders saati ile dikkat çeker. Bu durum, öğrencilere sınırlı bir pratik deneyim sunabilir.

4. İstanbul Medeniyet Üniversitesi TÖMER (45): Bu üniversitenin programı, gözlem ve uygulama ders saatleri açısından oldukça yoğundur. Öğrencilere kapsamlı bir pratik deneyim sunabilir.

5. Gazi Üniversitesi TÖMER (20): Gözlem ve uygulama ders saatleri bakımından orta düzeyde bir programa sahiptir. Bu, öğrencilere ortalama düzeyde pratik deneyim sağlayabilir.

6. Ankara Üniversitesi TÖMER (40): Yüksek sayıda gözlem ve uygulama ders saati ile dikkat çeken bu üniversite, öğrencilere yoğun bir pratik deneyim sunabilir.

7. Dokuz Eylül Üniversitesi DEDAM (14): Program, gözlem ve uygulama ders saatleri açısından düşük bir seviyededir. Bu durum, öğrencilere sınırlı bir pratik deneyim sunabilir.

8. Sakarya Üniversitesi TÖMER (60): En yüksek sayıda gözlem ve uygulama ders saati ile öne çıkan bu üniversite, öğrencilere kapsamlı bir pratik deneyim imkanı sunabilir.

9. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi TÖMER (30): Orta düzeyde gözlem ve uygulama ders saatlerine sahip olan bu üniversite, öğrencilere deneyim kazandırmak adına dengeli bir program sunabilir.

10. Dicle Üniversitesi TÖMER (20): Gözlem ve uygulama ders saatleri bakımından orta düzeydedir. Bu, öğrencilere ortalama bir pratik deneyim fırsatı sağlayabilir.

11. Harran Üniversitesi TÖMER (12): Düşük sayıda gözlem ve uygulama ders saati ile dikkat çeker. Bu durum, öğrencilere sınırlı bir pratik deneyim sunabilir.

12. Adıyaman Üniversitesi TÖMER (20): Orta düzeyde gözlem ve uygulama ders saatlerine sahiptir. Öğrencilere ortalama bir pratik deneyim sunabilir.

13. Amasya Üniversitesi TÖMER (20): Gözlem ve uygulama ders saatleri bakımından orta düzeydedir. Öğrencilere ortalama bir pratik deneyim sağlayabilir.

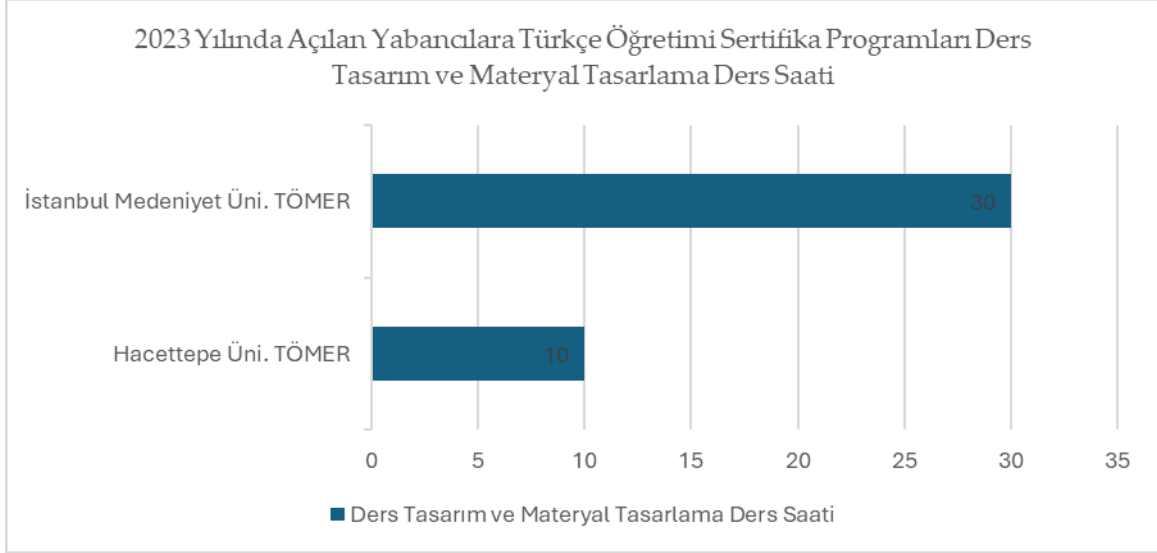
14. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi TÖMER (20): Benzer şekilde, bu üniversitenin programı da orta düzeyde gözlem ve uygulama ders saatlerine sahiptir.

15. Selçuk Üniversitesi TÖMER (30): Orta düzeyde bir gözlem ve uygulama ders saatine sahiptir. Bu, öğrencilere deneyim kazandırmak adına uygun bir program sunabilir.

16. Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi TÖMER (30): Gözlem ve uygulama ders saatleri bakımından orta düzeydedir. Bu durum, öğrencilere deneyim kazandırmak adına dengeli bir program sunabilir.

17. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi TÖMER (20): Ortalama bir gözlem ve uygulama ders saatine sahiptir. Bu, öğrencilere ortalama bir pratik deneyim fırsatı sunabilir.

Genel olarak, her üniversitenin programı farklılık göstermektedir. Öğrenciler, kendi öğrenme tercihleri ve hedefleri doğrultusunda bu programları değerlendirmelidir. Örneğin, daha fazla pratik deneyim isteyen öğrenciler, yüksek gözlem ve uygulama ders saatlerine sahip programları tercih edebilir.

Grafik 3: Ders Tasarım ve materyal tasarlama ders saati

2023 yılında açılan yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarının ders tasarım ve materyal tasarlama ders saatlerini içermektedir. İki örnek veri şu şekildedir:

1.Hacettepe Üniversitesi TÖMER:

- Ders Tasarım ve Materyal Tasarlama Ders Saati: 10 saat

2.İstanbul Medeniyet Üniversitesi TÖMER:

- Ders Tasarım ve Materyal Tasarlama Ders Saati: 30 saat

Bu verilere dayanarak, İstanbul Medeniyet Üniversitesi TÖMER'in, Hacettepe Üniversitesi TÖMER'e kıyasla daha kapsamlı bir ders tasarımı ve materyal tasarlama programına sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Ek bilgilere göre Ankara Üniversitesi TÖMER'de yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programında şu unsurlar yer almaktadır:

- Program Süresince: 2 saatlik ders anlatımı
- Program Süresince: 2 ders test uygulaması

Bu bilgilere dayanarak, Ankara Üniversitesi TÖMER'in öğrencilere daha fazla pratik yapma ve uygulama imkânı sunduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, bu uygulamaların öğrencilere konuları daha iyi anlamaları ve öğrenimlerini pekiştirmeleri açısından katkı sağlayabileceği düşünülebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuç

Bu çalışma kapsamında yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar hakkında derinlemesine literatür taraması yapılmıştır. Yapılan taramalar sonucunda sertifikalandırma alanında sorunlar görülmüş ve bu sorunlara çalışmanın giriş kısmında yer verilmiştir. Bu sorunlar genel olarak nitelikli öğretim elemanı sorunları ve sertifika sorunları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Sertifika sorunları ele alındığında altı alt sorun olduğu belirlenmiştir. Bunlar: standartsızlık, katılım koşulları, nitelikli öğretim elemanı sorunları, ders isimleri ve içerikleri, ölçme-değerlendirme ve eğitim yöntemleri sorunları olarak sınıflandırılmıştır. Bu sorunlardan hareketle 2023 yılında açılan yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarının ders saatlerinin ne düzeyde olduğu karşılaştırılmıştır.

Görünen en büyük sorun, sertifika programlarında ülke genelinde bir standardın olmamasıdır. Yabancılara Türkçe öğretimi sertifikası sunan çeşitli kuruluşlar arasındaki etkileşim ve uyum, programların genel etkinliği için kritik bir faktördür. Bu tür bir iş birliği, eğitim standartlarının yükseltilmesine ve öğretim kalitesinin artırılmasına katkıda bulunabilir. Ortak bir program çerçevesinde sertifikasyon programlarının düzenlenmesi hedeflenmelidir.

Sertifika programlarındaki ders saatlerinin birbirleriyle uyumsuzluğu, aynı kurs düzeyindeki öğrenciler arasında farklı yetkinlik seviyelerinin oluşmasına yol açacaktır. Memiş (2021) 'Yabancılara Türkçe Öğretiminin Güncel Sorunları' kitabında konuya değinmiştir. "60 saatlik bir program ile 120 saatlik program arasında katılımcıların öğrenecekleri açısından eşitlik söz konusu değildir. Oysa az sayıda ders saati ile sertifika alanlar ile çok sayıda ders saati alanların sertifikaları eş değer tutulmaktadır (Memiş, 2021, s.72)." Farklı sertifika programlarından mezun olan öğrencilerin standart bir düzeyde olmamaları, bu öğrencilerin söz konusu programları tamamladıktan sonra lisans ve yüksek lisans eğitimine geçiş yapacaklarını varsaydığımızda, akademik Türkçe ile ilgili sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu bağlamda, sertifika programlarının ders saatlerindeki bu uyumsuzluğun, akademik başarı üzerinde olumsuz bir etki yaratabileceği ve akademik Türkçe yeterliliğinde standardizasyon eksikliğine neden olabileceği düşünülmektedir. Boylu ve Başar'a (2016, s.319) göre yaptıkları araştırmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır. "Bu durumun sonucunda ise 'Akademik Türkçe' problemi ortaya çıkmaktadır. Son günlerde pek çok üniversitede yabancı öğrenciler için 'Akademik Türkçe' derslerin açılmaya başlandığı görülmektedir (Boylu& Başar, 2016, s.31). Çalışmaların birbiriyle örtüştüğü görülmekte ve bu sebepten de ötürü ders saatleri konusunda standarda ihtiyaç duyulmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programında görev alan öğretim elemanlarının alanında uzman kişilerden seçilmesi, katılımcıların bir standarda bağlanması gerekmektedir. Memiş (2021) "Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü eğitim ve diploma almış, yurt içi ve yurt dışı Türkçe öğretim tecrübesine sahip akademisyenlere kişisel , yönetsel veya politik sebeplerle sertifika programlarında ders vermek üzere yer verilmediği, bunun yerine Türk dili ve edebiyatı, yabancı dil öğretmenlikleri, eğitim bilimleri, hatta tarih bölümlerinde çalışan öğretim üyelerine ve yüksek lisans diplomasına dahi sahip olmayan öğretim görevlilerine sertifika programlarında ders verildiğine şahit olunmaktadır (Memiş, 2021, s.76)." diyerek konunun önemini dile getirmiştir. Çalışmalarda ve taramada bazı kurumların sertifika programı için kriter aramadıkları bazı kurumlarınsa kriterleri detaylandırarak açıkladıkları görülmüştür. Bu alanda lisans programının bulunmaması nedeniyle, Türkçe öğretmenliği programlarından mezun olanların yanı sıra Türk dili ve edebiyatı, İngiliz dili ve edebiyatı, dil bilimi, halk bilimi, İngilizce, Almanca, Fransızca gibi yabancı dil öğretmenliği alanlarından mezun olan ve yetkili kurumlardan Türkçe öğretimi sertifikası almış bireyler, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde görev alabilmektedirler. (Öztürk& Tağa, 2019). Ortak bir kurul veya komisyon kurularak katılımcı standartlarının sınırlandırılması ve netlik kazandırılması gerekmektedir. Sonraki dönemlerde, bu sertifikalara sahip olanların özellikle TÖMER'lerde ücretli öğretici olarak işe alınmalarının, yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki öğreticilerle ilgili çözülmemiş sorunların kaynağını ortaya koyduğu görülmektedir (Memiş, 2021).

Türkçenin zenginliklerini ve detaylarını anlayan, Türkçeye sevgiyle bağlı öğreticilerin yetiştirilmesi büyük bir önem taşımaktadır. Türkçeyi öğretmeyi düşünen kişiler, bu görevi yalnızca bir meslek olarak değil, aynı zamanda kutsal bir sorumluluk olarak kabul etmelidirler. Ayrıca Kurt (2020) tarafından yapılan araştırmada kursiyerlerin görüşlerine göre, yabancı dil olarak Türkçe eğitimi veren öğretmenlerde aranan temel nitelikler: kendi anadillerine tam bir hakimiyet, uzmanlık alanlarında derinlemesine bilgi, hedef dil ve kültürünü detaylıca tanıma ve eğitim sürecinde dinamik ve canlı bir tutum sergileme kapasitesidir.

Yabancılara Türkçe öğretmenliği, dil eğitimi açısından kritik bir alan olarak ön plana çıkmakta ve bu alanda nitelikli öğretmen ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır. Bu bağlamda, güncel lisans programlarının oluşturulması kaçınılmaz bir gereklilik haline gelmiştir. Memiş (2021)

“Birçok akademik yayında ve neredeyse her bilimsel toplantıda dile getirilen müstakil bir yabancılara Türkçe öğretimi bölümünün kurulmasının gerekliliği ortada iken en azından çatı bir bölüm olarak Türkçe eğitimi bölümünün yeniden ihdas edilmesi öncelik arz etmektedir (Memiş, 2021, s.52).” şeklinde konuya vurgu yapmıştır. Yeni öğretmenlik alanının kısa vadede belki düşük verim sağlayabileceği, ancak uzun vadeli planlamalarda önemli başarılar elde edeceği düşünülmektedir. Bu lisans programlarından mezun olan bireyler, yabancılara Türkçe öğretme konusunda uzmanlaşmış olacakları için iş piyasasında büyük bir potansiyel taşımaktadır. Bu nedenle, bu programlardan mezun olanlara istihdam garantisi sunulması, mezunların alanlarında etkili bir şekilde istihdam edilmesine olanak sağlayacaktır.

Sertifika programlarında kullanılan yöntem ve tekniklerin sürekli olarak geliştirilmesi, eğitim sürecinin etkinliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, yöntem ve tekniklerin, katılımcıların ihtiyaçlarına daha etkili bir şekilde cevap verebilecek nitelikte olması gerekmektedir.

Geliştirilen yöntem ve teknikler, öğrencilerin öğrenme deneyimini zenginleştirmeli ve onları pratik beceriler kazanmaya yönlendirmelidir. Ayrıca, çağın gereksinimlerine uygun olarak teknoloji destekli öğrenme yöntemlerinin de entegre edilmesi, sertifika programlarının güncel ve etkili olmasını sağlayacaktır. Memiş (2021) bu konuda düşüncelerini “Bunun içinse öğreticilerin yabancı/ikinci dil öğretimine yönelik olarak özel bir eğitim almalarına ihtiyaçları vardır. Ne yazık ki öğreticilerin alan dışından seçilmesi sebebiyle dil öğretim yöntem ve teknikleri bakımından da yeterli donanıma sahip olduklarını söylemek güçtür (Memiş, 2021, s.98).” şeklinde ifade etmiştir.

Eğitmenler, sertifika programlarında kullanılan ölçme ve değerlendirme tekniklerini yetersiz bulmaktadır. Eğitmenlerin ifadelerine göre, mevcut tekniklerde düşük geçerlik ve güvenilirlik sorunları yaşanmakta ve öğrenmeyi sınırlayıcı bir etki oluşturmaktadır. Bu nedenle, sertifika programlarında uygulanan ölçme ve değerlendirme tekniklerinin, yüksek geçerlik ve güvenilirlik standartlarına uygun, ihtiyaçları karşılayacak şekilde düzenlenmesi ve içerikle uyumlu olması gerekmektedir. Bu sorunları Memiş (2021) “Bu sorunlar, sınavların hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve standartlaştırılarak eş değer hale getirilmesi hususlarında ortaya çıkmaktadır (Memiş, 2021, s.23).” şeklinde ifade etmiştir.

Tarama sonuçlarına göre, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programlarının uygulama derslerinin ağırlıklı olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Uygulamaların da yüz yüze yapılması elzem bir konu olarak görülmektedir. Özellikle 2020 yılından sonra pandemi nedeniyle ikinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programları çoğunlukla çevrim içi olarak düzenlenmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programlarında yüz yüze ders yapılması niteliği arttıracaktır. Okur ve Gürlek’in gerçekleştirdikleri çalışmada, eğitmenlerin yüz yüze sınıf ortamlarında kendilerini daha konforlu hissettikleri ve bu ortamlarda uygulamalı eğitim faaliyetlerini etkin bir şekilde gerçekleştirebildikleri sonucuna varılmıştır. Bu bulgu, uygulamalı eğitimin ve yüz yüze öğrenimin önemini vurgulamaktadır. Araştırmamızda elde edilen sonuçlar da bu bulgularla paralellik göstermektedir (Okur & Gürlek, 2022, s.65). Bu yüzden uygulama saatlerinde birliğe gidilmesi ve becerilerin yüz yüze eğitimle çalışılması önemlidir.

Demiralay (2022) “Araştırmada ulaşılan sonuçlarından biri de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programlarının uygulama ağırlıklı olması gerektiğidir. İkinci/Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programları Covid-19 nedeniyle özellikle 2020 yılından sonra yaygın olarak çevrim içi olarak verilmiştir. Mevcut araştırmada ise öğretim elemanları sertifika programlarının daha çok yüz yüze yapılmasından yanadır.” Sonucu ile bu çalışma sonuçlarının uyumlu olduğu belirlenmiştir.

Eğer Türkçenin evrensel bir dil olarak kabul görmesini arzuluyorsak, yabancı dil eğitimi olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların üstesinden gelmek için ilgili kurumların hızla adım atması gerekmektedir. “Bu sorun ve uygulamaların sonlandırılması için özellikle Türkçe eğitimi ve yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan akademisyenlerin daha çok çaba

harcamaları ve sözü edilen problemlerle ilgili farkındalık oluşturulması konusunda gayret sarf etmeleri gerekmektedir (Memiş, 2021, s.76).” Bu nedenle bu konuya, milli bir politika gözüyle yaklaşılmalı ve çözüm yolları bu doğrultuda aranmalıdır.

Tartışma

Yabancılara Türkçe eğitimi sertifika programlarında uzun süredir devam eden sorunların hala devam ettiği gözlenmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programları hakkında alanda yeterli sayıda çalışma bulunmamış olup, özellikle sertifika programlarındaki sorunlar bu çalışmada detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Sorunlar tespit edildikten sonra, 2023 yılında Türkiye genelinde açılan yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programları incelenmiştir. Yapılan kıyaslama sonucunda, ülke genelindeki sertifika programlarında ders saatlerinde önemli farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Bu sorunların üstesinden gelmek ve daha etkili bir öğretim sağlamak adına ders saatlerinde standart bir düzenleme yapılması ve özellikle uygulama saatlerinin artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. “Özellikle kursiyerlerin teorik derslerinin yanı sıra aldıkları uygulama derslerinde yalnızca izleyici konumunda olması, öğrenenle etkileşime girebileceği ve öğretmen rolünü de üstlenebileceği gerçek ders süreçlerinin bir parçası olması sağlanmalıdır (Bulut, 2020, s.391).”

Eğitimdeki kalite farklılıkları, eğitmenlerin yetkinliklerinden kaynaklanmaktadır. Eğitim programlarının başarısı, bu sertifika programlarının nasıl kurgulanması gerektiği konusunda genel bir uzlaşmaya varılmasına ve eğitmen adaylarına kazandırılması gereken becerilerin belirlenmesine bağlıdır. Herkesin üzerinde anlaşabileceği ortak bir temelde buluşmak ve bu doğrultuda plan yapmak, eğitimde istenen nitelik birliğini sağlamanın anahtarıdır. Sertifika programlarının sayısı ve sıklığına olan ihtiyacın sorgulanmasının yanı sıra, programlar arasındaki ders içerikleri ve derslerin kalitesi açısından eş değerlik sorunları bulunmaktadır. Programların düzenlenmesinde, ders içerikleri, ders saatleri, başvuru şartları, kontenjanlar ve öğretim görevlilerinin seçimi gibi unsurlar, herhangi bir standart veya kurala tabi olmaksızın TÖMER yöneticileri tarafından belirlenmektedir (Memiş, 2021). Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarında uygulanan ders saatlerinin azlığı, öğrenim becerilerinin her birey için eşit düzeyde gelişmesini engelleyebilir. Bu durum, öğreticiler arasında akademik yetkinlik açısından farklılıkların ortaya çıkmasına yol açabilir. Standart bir eğitim sunabilmek adına, belirlenen standartlara uygun bir bilgi birikiminin oluşturulması gerekmektedir.

Birinci alt probleme ait bulgular incelendiğinde, yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarının teorik ders saatlerinde süre anlamında çeşitli farklılıkların tespit edildiği gözlemlenmiştir. Öğrencilerin yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarını seçerken ders saatleri dikkate almaları gereken önemli bir faktördür. Daha düşük teorik ders saatine sahip programlar, öğrencilere daha hafif bir yük sunabilirken, daha yüksek teorik ders saati olan programlar geniş bir bilgi yelpazesi sunmayı hedefleyebilir. “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programları incelenmiş ve sonucunda hem süre hem de içerik anlamında farklılıkların olduğu tespit edilerek varsayım doğrulanmıştır. Farklılıklar temel standartlar üzerine inşa edildiğinde zenginlik oluşturabilir ancak incelenen programlarda dahi içerik ve süre noktasındaki ayrışmalar yetkin öğreticiler yetiştirme noktasında eksiklik ve sorun teşkil edecek derecede farklılaşma arz etmektedir (Demir, 2023, s.505). Demir’in görüşleri probleme ait bulguları destekler niteliktedir.

İkinci alt probleme ait bulgular incelendiğinde genel olarak, her üniversitenin programı farklılık göstermektedir. Öğrenciler, kendi öğrenme tercihleri ve hedefleri doğrultusunda bu programları değerlendirmelidir. Örneğin, daha fazla pratik deneyim isteyen öğrenciler, yüksek gözlem ve uygulama ders saatlerine sahip programları tercih edebilir. Kayhan, Karakaş ve Şahin’in (2022) yaptıkları “Çevrim İçi Olarak Yürütülen Yabancılara Türkçe Öğretimi Eğitici Sertifikası Programına Yönelik Ders Veren Eğiticilerin Görüşleri” çalışmasında “Eğiticiler, çevrim içi olarak ilerleyen yabancılara Türkçe öğretimi eğitici sertifikası programına ilişkin birçok öneride bulunmuşlardır. Eğiticilere göre ders içerikleri uygulamaya yönelik oluşturulmalı, ders süreleri arttırılmalı (Kayhan & Karakaş & Şahin, 2022, S.1289).” görüşünü belirtmiştir. Candaş ve

Başutku (2021) yaptıkları çalışmada katılımcılara yöneltilen “Sertifika programında kuramsal bilgiler bölümü mü yoksa uygulama bölümü mü daha önemli?” sorusuna 15 katılımcı (%46,8) “uygulama” yanıtını vermiştir. Eğitimcilerin yanı sıra öğrenciler de uygulama derslerinin, teorik derslere göre daha önemli olduğunu düşünmektedir. “Fakat birçok üniversitede program alan aday öğrenciler derslere sadece gözlem yoluyla ve çok sınırlı bir sürede katılmaktadır. Nitekim bir eğitici sertifika 66 programını tamamladıktan sonra göreve başladığında daha iyi ve kapsamlı bir eğitim alıp stajını yüz yüze tamamladığı için görevinde daha başarılı olurken diğer bir eğitici farklı bir yerden aldığı sertifika eğitiminin kapsamlı olmaması neticesinde görevinde daha az başarılı olabilir. Bu sebeple sertifika programlarının yeterliliği konusu eğitimciler üzerinden ele alınmalı ve ulaşılan sonuçlar ile programlar tekrar düzenlenmelidir. Uygulama derslerinin süresi minimum 30 saat olmalıdır (Erol, Çeken, Kılıç ve Gündüz 2022).” Erol ve diğerleri yaptıkları araştırmada uygulamalı ders saatlerinin önemine ve gerekliliğine değinmişlerdir.

Görüşlerin örtüştüğü görülmektedir. Sevilay Bulut’un (2020) yapmış olduğu “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sertifika Programının Kursiyerlerin Gözünden Değerlendirilmesi” çalışmasında ulaştığı “Haftada 3 gün ve sertifika eğitimi boyunca yaklaşık 50 saati bulan ders gözlem süresinin yeterli olduğu katılımcıların çoğu tarafından dile getirilmiş olsa da %40’lık bir oranda bu sürenin yetersiz bulunduğu görülmektedir (Bulut, 2020, s.388).” bulgusundan hareketle, 50 saatlik bir ders gözlemi yetersiz olarak değerlendirilirken, 2023 yılında açılan sertifika programlarının ortalama ders saatlerinin 20-25 aralığında olması dikkat çekmektedir. Bu durum, akıllarda soru işareti yaratmaktadır.

İki alt problem üzerinden yapılan incelemelerde, yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarının ders saatleri arasında belirgin farklılıklar olduğu ve birkaç kurum dışında teorik ve uygulama ders saatlerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Alan yazında yapılan araştırmalara bakıldığında bulunan “Üniversiteler tarafından düzenlenen yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarına bir standart getirilmeli ve bu programlar en az 100 saat teorik, 50 saatte uygulamalı olmalıdır (Kana, Boylu & Başar, 2016, s.1136).” önerisinin çalışmayı destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Sevilay Bulut’un (2020) yapmış olduğu çalışmada “Teorik ve uygulama derslerinin niceliksel özellikleri bağlamında değerlendirilmesine bakıldığında büyük oranda yeterli oluşuna ilişkin görüş belirtildiği görülmüştür. Katılımcılar 60 saatlik teorik derslerin yeterli düzeyde olduğu yönünde görüş bildirmiştir (Bulut, 2020, s.388).” gibi bir sonuca ulaşmışken 2023 yılında açılan sertifika programlarından sadece üç tanesi 60 saat ders içeriğine sahiptir. Diğer programların büyük çoğunluğunun bu ders saatinin altında olması dikkat çekmektedir. Çelik (2021) yaptığı çalışmada dil öğretim merkezlerinin yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarında sundukları toplam ders saatleri genellikle 50 ile 100 arasında değişmekte olup, teorik ders saatleri 30 ila 75 arasında, uygulama saatleri ise 10 ila 40 arasında çeşitlilik göstermektedir sonucuna ulaşmıştır. Bu durum çalışmada ulaşılan dil öğretim merkezleri arasında ders saatlerinin dağılımında bir birliğin olmadığı fikriyle birebir örtüşmektedir. Doğan ve Demirel’de uygulama ders saatleri konusunda yaptıkları araştırmada şu sonuca ulaşmıştır: “Sertifika programı için ayrılan süre her ne kadar yeterli bulunsa da kursiyerler sürecin biraz daha uzun olması noktasında görüş bildirmişlerdir. Ayrıca 3’er saatlik blok dersler halinde yapılan teorik derslerin süresinin kısaltılarak uygulama derslerinin biraz daha uzatılması yönünde görüş belirtmişlerdir Doğan & Demirel, 2023, s.129). Yine bu durum uygulama ders saatlerinin artırılması fikrimizle uyumaktadır. Bu durum, uygulamalı ders saatlerinin artırılması yönündeki önerimizle uyumlu bir şekilde örtüşmektedir. Eğitim süreçlerinde uygulamalı öğrenimin artırılmasının, öğrencilerin becerilerini geliştireceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, uygulamalı ders saatlerinin çoğaltılması, öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkileyecek bir adım olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, yüksek becerilere sahip öğretmenlerin yetiştirilmesine katkıda bulunacaktır. İş hayatına adım atan bu öğretmenler, kendi alanlarında uzman, bilgili ve donanımlı bireyler olarak öne çıkacaklardır. Türk dili ve kültürünün global düzeyde daha geniş bir tanınırlık kazanması ve yaygınlaşması açısından, bu öğretmenlerin kaliteli bir eğitim alması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, sertifika programlarının belirli bir standartta oluşturulması ve sürdürülmesi zorunlu bir gerekliliktir.

Öneriler

1.Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programları, belirli bir çatı kurum adına takvimsel olarak planlanmış zaman, ders içerikleri ve saatlere sahip olarak standartlaştırılmalıdır.

2.Ders veren sorumlu öğretim elemanlarının, mesleki anlamda kendi alanlarında uzman olmaları büyük bir önem taşımaktadır. Alan dışındaki kişilerin ders vermesini engellemek ve bu konuyu denetlemek için bir düzenleme veya denetim mekanizması olması gerekmektedir.

3.Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanı, bağımsız bir disiplin olarak kabul edilmeli ve üniversiteler tarafından bu alanda lisans programları açılmalıdır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, bu şekilde daha sistemli ve profesyonel bir eğitim alanı haline getirilebilir.

4.Türkçe öğretimi sertifika programlarında, derslerin işlenişinde öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsemek önemlidir. Farklı yöntem ve teknikler kullanılarak, öğrencilerin aktif bir şekilde katılım sağlamaları ve dil becerilerini geliştirmeleri hedeflenmelidir.

5.Ölçme ve değerlendirmede, geleneksel sınavların yerine, katılımcılara gerçek hayatta kullanabilecekleri görevler verilerek daha etkili bir yöntem benimsenmelidir. Proje tabanlı ödevler, rol yapma aktiviteleri gibi uygulamalı görevler, teorik bilgilerin pratiğe dönüştürülmesini sağlayarak öğrenmeyi güçlendirebilir.

6.Sertifika programında güncel teknolojik uygulamalara daha fazla vurgu yapılmalıdır. Katılımcıların çağdaş araçları kullanma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

7.Yabancılara Türkçe Öğretimi Sertifika Programları, çevrimiçi ve yüz yüze olmak üzere farklı şekillerde uygulanmaktadır. Ancak, genel olarak çevrimiçi programların ders gözlemi ve uygulama kısımlarının yüz yüze yapılması, alana uzman yetiştirme açısından daha sağlıklı sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir.

Kaynakça

Açık, F. (2008). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *1. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu*. 27-28 Mart 2008. Gazimağusa/ Kuzey Kıbrıs. ss. 37-48.

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Altunkaya, H. (2021). Yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretmek: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), 1-33. <https://doi.org/10.35675/befdergi.830898>

Arıcı, A. F. (2010). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji-yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 299-307.

Boylu, E., & Başar, U. (2016) Türkçe öğretim merkezlerinin güncel durumu ve standartlaştırılması üzerine, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(24), 309-324.

Bulut, S. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sertifika programının kursiyerlerin gözünden değerlendirilmesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 376-392

Candaş, Z. C., & Başutku, S. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programlarının etkinliği üzerine bir durum çalışması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), 158- 170. DOI: 10.29000/rumelide.1009055.

Çelik, M. E. (2021). Düzenleyen görüşlerinden hareketle yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarının incelenmesi. *Karadeniz Araştırmaları*. XVIII/70, 469-485.

Çetin, O. (2020), Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programlarında görülen eksiklikler ve çözüm önerileri, *XV. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildiri Kitabı*. 25-28 Eylül 2020. Tiflis. ss.366-375.

Demir, T. (2023). Teaching Turkish for foreigners and certificate programs as a specialization, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 8(20), 481-508.

Demiralay, İ. (2023) Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programlarının öğretim elemanlarının görüşlerine göre incelenmesi. *(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Demirel, Ş., & Kökçü, Y. (2018). Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programına katılan öğrencilerin sertifika programı hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(3), 1884- 1901.

Diñçer, S. (2006). Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış. *Bilgi Teknolojileri Kongresi IV / Akademik Bilişim 2006*. 9-11 Şubat 2006. Denizli. ss. 65-68

Doğan, S., & Demirel, M. V. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programına ilişkin kursiyer görüşleri: Bozok Tömer örneği. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 8(1), 120-132.

Erol, F., & Çeken, S. & Kılıç, S. & Gündüz, A.C. (2022). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Dil Eğitim ve Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programının kursiyer gözünden incelenmesi ve program yeterliliği üzerine bir değerlendirme. *8. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kongresi*, 15-16 Eylül 2022, Üsküp-Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, ss.52-73.

Kana, F., Boylu, E., & Başar, U. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretmeni yetiştirmenin gerekliliği ve lisans programı önerisi. *Journal of Theory and Practice in Education / Eğitimde Kuram ve Uygulama* 12(5), 1125-1138.

Kara, M. (2010). Gazi Üniversitesi TÖMER öğrencilerinin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar ve bunların çözümlerine yönelik öneriler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3), 661-696.

Kayhan, B., Karakaş, R., & Şahin, T.G. (2022). Çevrimiçi olarak yürütülen yabancılara Türkçe öğretimi eğitici sertifikası programına yönelik ders veren eğitimcilerin görüşleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(3), 1276-1291

Kurt, B. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifika programına ilişkin kursiyer görüşlerinin karşılaştırmalı bir analizi. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 73-90.

Memiş, M. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminin güncel sorunları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Morgan, D. L. (1996). Focus groups as qualitative research (C. 16). New York: Sage publications.

Okur, U., & Gürlek M. (2022). Kovid-19 salgını sonrası yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çevrim içi modeller: Ankara Üniversitesi TÖMER Örneği. *Dilbilim Dergisi -Journal of Linguistics*, 39, 51-66.

Özbay, M., & Bahar, M. A. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde uzmanlık sorunu. *Aydın Türkçe Öğretim Merkezi*, 1(1), 1-29.

Öztürk, H., & Tağa, T. (2019). Türkçenin ana dili ve yabancı dil olarak öğretilmesi arasındaki farklar. M.N. Kardaş (Edt.). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi içinde*, (s.177-197), Ankara: Pegem A Yayıncılık

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.